

УДК 336.226.11

Помулева.В.М.¹, Тиха А.Д.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-618 НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ ПДФО У ЗВЕДЕНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ

Податок на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) у всіх країнах є одним із основних джерел поповнення зведеного бюджету країни. Для більшості співгромадян та в переважній більшості випадків ставка ПДФО з 2016 року становить 18%. Застосовується майже для всіх видів доходів громадян: зарплати, стипендії, заохочувальні виплати, виплати за договорами цивільно-правового характеру тощо. Є й низка доходів, які оподатковуються за іншими ставками.

Згідно вищенаведеного, при нарахованій зарплаті у 10 тисяч гривень, утриманню підлягає 1800 гривень ПДФО, 150 грн. військового збору (1,5%), і до виплати працівнику належить лише 8050 гривень.

Відповідно до Бюджетного кодексу України (далі – БКУ) ПДФО, що сплачується (перераховується) згідно з ПКУ на відповідній території України, розподіляє між бюджетами у таких розмірах: 60% — доходи бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад (п. 1 ч. 1 ст.

64 БКУ); 15% — доходи бюджету АР Крим та обласних бюджетів (п. 1 ч. 1 ст. 66 БКУ); 25% — доходи Державного бюджету України (п. 1 ч. 2 ст. 29 БКУ).

Тобто із суми у 10 тисяч гривень буде сплачено 1800 грн. ПДФО:

- 1080 грн. – до бюджету міста/села/селища,
- 270 грн. – до обласного бюджету і
- 450 грн. – до державного бюджету.

Динаміку надходжень ПДФО до зведеного бюджету проаналізуємо в таблиці 1.

Таблиця 1 - Динаміка надходження податку з доходів фізичних осіб до зведеного бюджету за 2018 – 2020 роки (млн. грн.)

Показники	2018	2019	2020
Доходи Зведеного бюджету	1184278,1	1289779,8	1376661,6
Податкові надходження Зведеного бюджету	986348,5	1070321,8	1136687,2
% у доходах	83.29%	82.98%	82.57%
Надходження ПДФО до Зведеного бюджету	229900,6	275458,5	295107,3
% у доходах	19.41%	21.36%	21.44%

Податкові надходження зведеного бюджету в абсолютному вираженні щороку збільшуються, в структурі доходів вони стабільно складають біля 83%. Щороку відбувається і збільшення як абсолютних надходжень ПДФО, так і його питомої ваги у доходах, що дає змогу назвати його одним із провідних джерел поповнення зведеного бюджету , адже він займає 21,44% всіх доходів.

У 2020 р. збільшення ПДФО – надходжень проти 2018 року склало 65206,7 млн. грн., що становить 28,4%. У 2020 р. збільшилася питома вага надходжень ПДФО також і у податкових надходженнях, та склала 25,96% проти 23,28% у 2018 р.

У доходах місцевих бюджетів найбільшу питому вагу займають надходження від сплати податку на доходи фізичних осіб – 177,8 млрд грн або 61,3% від суми доходів загального фонду місцевих бюджетів. У порівнянні з 2019 роком надходження податку зросли на 12,3 млрд грн, або на 7,4%. Надходження до місцевих бюджетів зростають з кожним роком, але карантинні заходи вплинули на динаміку

У доходах державного бюджету ПДФО складає 10.9%.

Зростання надходжень податку на доходи фізичних осіб зумовлено легалізацією виплати зарплати, підвищенням мінімальної заробітної плати та

прожиткового мінімуму на одну працездатну особу; зростанням доходів за рахунок підприємницької діяльності.

Між тим, для підвищення ефективності ПДФО в Україні, на нашу думку, доцільно було б повернутися до прогресивної шкали оподаткування. Це підвищило б фінансову безпеку, зокрема місцевих бюджетів в умовах завершення децентралізації в Україні. Варто відзначити, що прогресивна система оподаткування застосовується в багатьох країнах. Наприклад, в США цей податок стягується за "ковзною" системою (від 10% до 39%), що має на увазі збільшення ефективної ставки податку з ростом бази оподаткування. ПДФО за прогресивною шкалою також застосовують Франція (від 5,5% до 75%), Норвегія (9,55% до 39%), Канада (від 15% до 50%).

З метою підвищення надходжень ПДФО до бюджету держава повинна вживати заходів щодо легалізації доходів українців.

Таким чином, ПДФО має достатньо велику фіскальну ефективність у доходах бюджету, є досить стабільним джерелом його наповнення. Величезним потенціалом підвищення фіскальної ефективності ПДФО залишається боротьба з тіньовими доходами. Перехід до прогресивного оподаткування доходів значно підвищить роль ПДФО у доходах бюджету, зокрема місцевого, адже такі ресурси можуть забезпечувати соціально-економічний розвиток територій, залучення інвестицій, фінансування різних програм місцевого розвитку.